

Ο θρίαμβος της μικρής φόρμας

Νουβέλες και συλλογές διηγημάτων υψηλής ποιότητας αιμοδοτούν την ελληνική λογοτεχνία

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Αυτή η βουβή αναγέννηση γεμίζει με αφρό –σαν κύμα που σκάει στην ακτή– τις δεξαμενές της ελληνικής λογοτεχνίας. Νέο αίμα, νέες φωνές, η γενιά του 1975 και του 1985, κάποιιοι μεγαλύτεροι, κάποιιοι άλλοι που ετοιμάζονται, που βγαίνουν στο προσκήνιο, με αυτοπεποίθηση, ή σεμνή παρρησία, με όχημα τη γλώσσα, την αισθητική, τον σάρκινο ρεαλισμό, τη στοχαστική αλληγορία, τον γκροτέσκο αυτοσαρκασμό.

Είναι κάτι που σχεδιάστηκε με τον άγραφο νόμο της ηθικής συγκυρίας και της σοφής τυχαιότητας, καθώς η ελληνική κοινωνία, μέσα από τον πολύπτυχο και βαθύ θρυμματισμό της ζητούσε (ζητεί) εκφραστές. Σπάνια έχουμε δει τέτοια προ-

Εχει έρθει στην επιφάνεια μία νέα γενιά συγγραφέων με ρίζες στην αστική εμπειρία, με ανάγκη να πουν τη δική τους ιστορία.

σφορά σε διηγήματα και νουβέλες, σε μια πλατιά γκάμα ύφους και επιρροής, από τον ρωσογαλλικό 19ο αιώνα ως τα αμερικανικά '50s. Ενδιάμεσα, πάνω και πέρα από κάθε επιρροή, αναφύεται ευγενώς, αυτοτελώς και ευθαρσώς η νέα ελληνική σχολή της μικρής φόρμας. Και αυτό είναι μία νίκη της εποχής μας.

Από το «Αστείο» του Γιάννη Παλαβού (εκδ. Νεφέλη, 2012) και το «Μ' ένα καλά ακονισμένο μαχαίρι» του Αλέξανδρου Κυπριώτη (εκδ. Ινδικτος, 2013) είχε φανεί η καλά οργανωμένη σκηνή της μικρής φόρμας. Πολλοί ακόμη είχαν προετοιμάσει αυτήν την ανάδυση που μέσα σε μία δεκαετία έδωσε νέες φλέβες σε έναν ολόκληρο κόσμο. Οι νέες κοπής διηγηματογράφοι, ακολουθώντας θέλοντας ή μη μια μακρά παράδοση ερωτοτροπίας της ελληνικής γλώσσας με τη μικρή πεζογραφική κλί-

Ιάκωβος Ανυφαντάκης. «Αλεπούδες στην πλαγιά» (εκδ. Πατάκη).

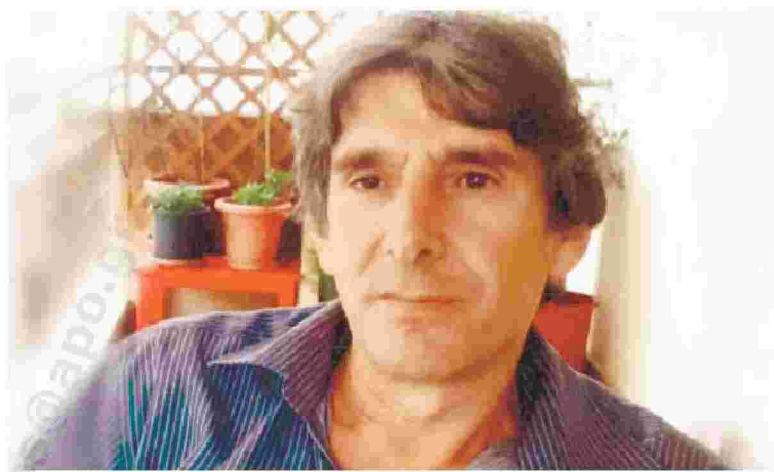
Γιάννης Τσίρμπας (εκδ. Νεφέλη).

Πάνος Τσίρος (Μικρή Αρκτος).

Νίκος Κουφάκης (εκδ. Κέδρος).

Νικόλας Σεβαστάκης. «Γυναίκα με ποδήλατο» (εκδ. Πόλις).

μακα, έχουν φέρει όχι μόνο τη ζωγόνο παρουσία τους, αλλά θέτουν πλέον τις βάσεις για να μιλάμε για τη γενιά του 2010. Είναι η εκφραστική ενπλοκή πολλών δημιουργών σε όλες τις μορφές της τέχνης, την τελευταία πενταετία, μία ενπλοκή που στη λογοτεχνία σηματοδοτείται θεαματικά με πολλά νέα και καλά βιβλία.

Από τους πρόσφατους τίτλους μικρής φόρμας έχει ήδη εντυπωσιάσει η συλλογή δι-

ηγημάτων του ώριμου στη γραφίδα Νικόλα Σεβαστάκη («Γυναίκα με ποδήλατο», εκδ. Πόλις), μικρές ιστορίες με εξαιρετική εικονοποιϊκή και συνειρμική δύναμη. Τα μικρά πορτρέτα, οι σκηνές ζωής, τα θραύσματα και τα σπαράγματα αστικού βίου συνθέτουν υβριδικά, εμμονικά, επαναληπτικά και υπνωτιστικά, σε ένα μεταίχμιο ρεαλισμού και φαντασίας, το νέο τοπίο της ελληνικής διηγηματογραφίας. Οι νουβέλες,

όπως οι «Αλεπούδες στην πλαγιά» του Ιάκωβου Ανυφαντάκη (εκδ. Πατάκη), εξακτινώνουν ακόμη περαιτέρω, σε ευρύτερους κύκλους, τη μικρή φόρμα υψηλής πυκνότητας.

Η αυτοναφορικότητα, η αυτοβιογραφία, η ανατομία της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας, η νέα κοινωνία με τον θρυμματισμένο ιστό, η αναμνησιολογία και η υπερρεαλιστική φαντασία, όπως και η ίδρυση νέας μορφής σχέσεων

με το ίδιο το σώμα, το άστυ, τον εθνοκεντρισμό και την πολυπολιτισμικότητα, σε ένα κάδρο μικρού ή μεγάλου τόπου, ημιστικής ή κοσμοπολιτικής υψής, ορίζουν έναν γαλαξία με λάμπη αυξομειούμενης έντασης.

Θαύμασα πολλές στιγμές ορισμένων διηγημάτων. Σε σημείο που να θέλω να σταθώ με απόσταση και να ξαναδιαβάσω διηγήματα του Νίκου Κουφάκη (στην εντυπωσιακά ώριμη και αισθησιακή «Οικογενειακή Πορσελάνη», εκδ. Κέδρος), του Βαγγέλη Προβιά (που πήρε ήδη επάξια θέση με «Τα μαύρα παπούτσια της παρέλασης», εκδ. Ολκός), του Χρίστου Κυθρεώτη (με την καταβύθιση στο είναι στο «Μια χαρά», εκδ. Πατάκη), του Πάνου Τσίρου (με το αδρό, κινηματογραφικό, ατμοσφαιρικό ύφος στο «Δεν είν' έτσι;» εκδ. Μικρή Αρκτος), του Γιώργου Γκόζη (με την ασθματική παραβολή του «Αφήστε με να ολοκληρώσω», εκδ. Πόλις), του Στέλιου Παπαγρηγορίου (με τον εντελώς ιδιότυπο σαρκασμό του στα «Γυμνά τρολ», εκδ. Νεφέλη). Είναι ανεξάντλητος ο κατάλογος, και χωρίς αμφιβολία, παραλείπω όσους δεν έτυχε να διαβάσω ή να ανακαλύψω ακόμη. Αυτό ενισχύει ακόμη περισσότερο το κλίμα της ευφορίας.

Η Αθήνα και ο μισοφωτισμένος κόσμος του άστεως είναι ένα λαϊτιμοτίφ που διατρέχει υπογειώς σχεδόν όλες τις ιστορίες όπως στο «Η Βικτώρια δεν υπάρχει» του Γιάννη Τσίρμα (εκδ. Νεφέλη) με το σκληρό, θωπευτικά αγκάθινο και τρυφερά μισοσκότεινο, αλληγορικά ρεαλιστικό τοπίο της Αθήνας και των ανθρώπων της. Αυτό που με άλλη αφετηρία και εργαλεία, αναδεικνύει μέσα από πυκνές ιστορίες βαθέος ανθρωπισμού ο Αλέξανδρος Κεφαλός στο «Νυχτερινός διαβάτης» (εκδ. Λέμβος). Σαν αναπτυγμένα τραγούδια, οι ιστορίες του Πέτρου Βουνισέα, λεπίδες φωτός, ανθρώπινη συνθήκη, αυτοσαρκασμός, στο «Η ζωή είναι ένα σύνολο από» (εκδ. Κέδρος). Σαν σπασμοί, άφωνες κραυγές και άλογες ιστορίες, «Η συνωμοσία της πυριτίδας» του Θεοδωρή Ρακόπουλου.

Η ιστορία έχει συνέχεια.